

**Uputstvo 2000/31/EZ Evropskog parlamenta i Saveta
od 8. juna 2000. godine
o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutrašnjem tržištu, a
naročito elektronske trgovine
(„Uputstvo o elektronskoj trgovini“)**

EVROPSKI PARLAMENT I SAVET EVROPSKE UNIJE,

...

USVOJILI SU OVO UPUTSTVO:

POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Cilj i područje primene

1. Ovo uputstvo treba da doprinese pravilnom funkcionisanju unutrašnjeg tržišta time što će omogućiti slobodan protok informatičkih usluga među državama članicama.
2. U onoj meri koliko je to neophodno za postizanje cilja izloženog u stavu 1, ovo uputstvo usklađuje pojedine nacionalne norme o informatičkim uslugama koje se odnose na unutrašnje tržište, sedišta pružalaca usluga, komercijalno oglašavanje, elektronske ugovore, odgovornost posrednika, kodekse ponašanja, vansudsko rešavanje sporova, sudsku zaštitu i saradnju među državama članicama.
3. Ovo uputstvo dopunjava pravo Zajednice koje se primenjuje na informatičke usluge pri čemu ne dovodi u pitanje nivo zaštite, naročito javnog zdravlja i interesa potrošača, koji proističe iz akata Zajednice i nacionalnih propisa koji ih implementiraju ako se time ne ograničava sloboda pružanja informatičkih usluga.
4. Ovo uputstvo ne ustanovljava nova pravila međunarodnog privatnog prava niti se bavi nadležnošću sudova.
5. Ovo uputstvo se ne primenjuje na:
  - (a) područje oporezivanja;
  - (b) pitanja vezana za informatičke usluge obuhvaćene uputstvima 95/46/EZ i 97/66/EZ;
  - (c) pitanja vezana za dogovore ili praksu uređenu propisima o kartelima;
  - (d) sledeće aktivnosti u vezi sa informatičkim uslugama:
    - aktivnosti javnih beležnika ili sličnih profesija u onoj meri u kojoj su neposredno i specifično vezane za vršenje javnih funkcija,
    - zastupanje klijenta i odbranu njegovih interesa pred sudovima,

- kockanje koje uključuje davanje novčanih uloga u igrama na sreću, uključujući lutriju i klađenje.

6. Ovo uputstvo ne utiče na mere koje se preduzimaju na nivou Zajednice ili država članica, u skladu sa pravom Zajednice, u cilju promovisanja kulturne i jezičke raznolikosti i zaštite pluralizma.

Član 2.

Termini

Za potrebe ovog uputstva sledeći termini imaju sledeće značenje:

(a) „informatičke usluge“: usluge u smislu člana 1(2) Uputstva 98/34/EZ izmenjenog Uputstvom 98/48/EZ;

(b) „pružalac usluga“: svako fizičko ili pravno lice koje pruža informatičke usluge;

(c) „institucionalizovani pružalac usluga“: pružalac usluga koji trajno, na neodređeno vreme, koristeći trajnu infrastrukturu, aktivno pruža informatičke usluge kao svoju poslovnu delatnost. Postojanje i upotreba tehničkih sredstava i tehnologija potrebnih za pružanje usluga same po sebi ne znače da je pružalac usluga institucionalizovan;

(d) „korisnik usluga“: svako fizičko ili pravno lice koje iz poslovnih ili drugih razloga koristi informatičke usluge, naročito za traženje podataka ili omogućavanje pristupa istima;

(e) „potrošač“: svako fizičko lice koje postupa u svrhu izvan njegove delatnosti, posla ili profesije;

(f) „komercijalno oglašavanje“: svaki oblik komunikacije namenjen posrednom ili neposrednom promovisanju robe, usluge ili imidža privrednog društva, organizacije ili lica koje se bavi trgovinom, proizvodnjom ili zanatom ili zakonom uređenom profesijom. Sledeće, samo po sebi, ne predstavlja komercijalno oglašavanje:

- podaci koje omogućavaju neposredan pristup poslovanju privrednog društva, organizacije ili lica, naročito naziv domena ili adresa elektronske pošte,

- izveštaji o robi, uslugama ili imidžu privrednog društva, organizacije ili lica prikupljeni nezavisnim putem, naročito kada se to vrši bez finansijske naknade;

(g) „uređena profesija“: svaka profesija u smislu člana 1(d) Uputstva Saveta 89/48/EEZ od 21.12.1988. o opštem sistemu priznavanja visokoškolskih diploma dobijenih po završetku stručnog obrazovanja ili obuke u trajanju od barem tri godina ili člana 1(f) Uputstva Saveta 92/51/EEZ od 18.06.1992. o drugom opštem sistemu priznavanja stručnog obrazovanja i obuke kojim se dopunjava Uputstvo 89/48/EEZ.

(h) „uređeni domen“: zahtevi postavljeni u pravnim sistemima država članica koji se primenjuju na pružaoce informatičkih usluga ili same informatičke usluge bez obrzira da li su opšteg karaktera ili posebno utvrđeni za te potrebe.

(i) Usklađeno područje se odnosi na zahteve kojima pružaoци usluga moraju da se povinuju u smislu:

- pokretanja delatnosti pružanja informatičkih usluga kao što su zahtevi koji se tiču kvalifikacija, odobrenja za rad ili obaveštavanja,

- bavljenja informatičkim uslugama kao što su zahtevi koji se tiču ponašanja pružalaca usluga, uslova vezanih za kvalitet ili sadržaj usluga uključujući one koji važe za oglašavanje i ugovore, ili zahtevi koji se tiču odgovornosti pružalaca usluga;

(ii) Usklađeno područje ne obuhvata zahteve kao što su:

- zahtevi koji se tiču samih roba,

- zahtevi u vezi isporuke roba,

- zahtevi koji se primenjuju na usluge koje se ne pružaju elektronskim putem.

Član 3.

Unutrašnje tržište

1. Svaka država članica treba da obezbedi da informatičke usluge pružalaca usluga koji su osnovani na njenoj teritoriji budu u skladu sa nacionalnim propisima koji važe u državi članici, a spadaju u uređeni domen.

2. Država članica ne može da, pozivajući se na razloge koji spadaju u uređeni domen, ograničava slobodu pružanja informatičkih usluga iz druge države članice.

3. Stavovi 1 i 2 se ne primenjuju na oblasti pomenutim u Aneksu.

4. Države članice mogu, u vezi pojedinih informatičkih usluga, preduzeti mere koje odstupaju od stava 2 ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

(a) ako je mera:

(i) neophodna iz jednog od sledećih razloga:

- javnog poretka, naročito sprečavanja, istrage, otkrivanja krivičnih dela i vođenja krivičnih postupaka, uključujući zaštitu maloletnika i borbu protiv izazivanja mržnje po osnovu rase, roda, religije ili etničke pripadnosti, te povrede ljudskog dostojanstva pojedinaca,

- zaštite javnog zdravlja,

- javne bezbednosti, uključujući nacionalnu bezbednost i odbranu,

- zaštite potrošača, uključujući i investitore;

(ii) preduzeta povodom konkretne informatičke usluge koja dovodi u pitanje ciljeve pomenute u tački (i) ili predstavlja ozbiljnu i tešku opasnost za ostvarenje tih ciljeva;

(iii) primerena tim ciljevima;

(b) ako je država članica, pre preduzimanja mera u pitanju i ne dovodeći u pitanje eventualne sudske postupke, uključujući prethodne postupke i akte koji se sprovode u okviru krivične istrage:

- zatražila od države članice pomenute u stavu 1 da preduzme mere, a ova to nije učinila ili su mere bile neodgovarajuće,
- obavestila Komisiju i državu članicu pomenutu u stavu 1 o svojoj nameri da preduzme mere.

5. Države članice mogu u hitnim slučajevima da odstupe od zahteva iz stava 4(b). U takvom slučaju Komisija i država članica pomenuta u stavu 1 moraju u najkraćem mogućem roku biti obavestene o preduzetim merama pri čemu se mora navesti zašto se smatra da postoji hitna situacija.

6. Ne dovodeći u pitanje mogućnost države članice da nastavi sa primenom mera u pitanju, Komisija je dužna da u najkraćem roku ispita usklađenost preduzetih mera sa pravom Zajednice; ako se ispostavi da mere nisu u skladu sa pravom Zajednice Komisija je dužna da zatraži od države članice u pitanju da se uzdrži od preduzimanja predloženih mera ili da po hitnom postupku okonča njihovu primenu.

POGLAVLJE II

NAČELA

Odeljak 1: Zahtevi u pogledu sedišta i podataka

Član 4.

Načelo neuslovljavanja prethodnom saglasnošću

1. Države članice su dužne da obezbede da se pokretanje i obavljanje aktivnosti pružalaca informatičkih usluga ne podvrgava prethodnoj saglasnosti ili bilo kom drugom zahtevu sličnog dejstva.

2. Stav 1 ne dovodi u pitanje postupke davanja saglasnosti koji nisu specifično i isključivo usmereni na informatičke usluge ili koji su uređeni Uputstvom 97/13/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 10.04.1997. o zajedničkom okviru za opšta odobrenja i pojedinačne dozvole u oblasti telekomunikacionih usluga.

Član 5.

Opšti podaci koji se moraju učiniti dostupnim

1. Pored drugih zahteva za podacima koje propisuje pravo Zajednice, države članice treba da osiguraju da pružaoci usluga svim korisnicima usluga i nadležnim organima obezbede lak, neposredan i stalan pristup sledećim podacima:

- (a) naziv pružaoca usluga;
- (b) fizička adresa na kojoj se nalazi sedište pružaoca usluga;
- (c) podaci o pružaocu usluga kao što su adresa elektronske pošte koja omogućava brz kontakt i neposrednu i efikasnu komunikaciju;
- (d) ako je pružalac usluga registrovan u poslovnom ili sličnom javnom registru, broj registracije u poslovnom registru pod kojim je pružalac usluga upisan odnosno istovrsno sredstvo identifikacije u tom registru;
- (e) ukoliko je za delatnost potrebno odobrenje, podaci o relevantnom nadzornom organu;
- (f) u vezi sa uređenom profesijom:
  - profesionalno telo ili slična institucija kod koje je pružalac usluga registrovan,
  - službeni naziv i država članica gde je dodeljen,
  - poziv na važeća profesionalna pravila u državi članici sedišta pružaoca usluga i način pristupa pravilima;
- (g) ukoliko pružalac usluga preduzima aktivnosti koje su podložne naplati PDV-a, identifikacioni broj pomenut u članu 22(1) šestog Uputstva Saveta 77/388/EEZ od 17.05.1977. o usklađivanju propisa država članica u vezi sa porezima na promet – Zajednički sistem PDV: jedinstvena osnova za oporezivanje.

2. Ako informatičke usluge upućuju na cene, pored drugih zahteva za podacima koji su propisani

pravom Zajednice, države članice treba da osiguraju da cene budu navedene na jasan i nedvosmislen način, a naročito se mora naznačiti da li uključuju porez i troškove isporuke.

Odeljak 2: Komercijalno oglašavanje

Član 6.

Podaci koji se moraju učiniti dostupnim

Pored drugih zahteva za podacima propisanih pravom Zajednice, države članice treba da obezbede da komercijalno oglašavanje koje je deo, ili predstavlja informatičku uslugu bude u skladu sa sledećim uslovima:

- (a) komercijalno oglašavanje mora biti jasno prepoznatljivo kao takvo;
- (b) fizičko ili pravno lice u čije ime se vrši komercijalno oglašavanje mora biti jasno prepoznatljivo;
- (c) promotivne ponude kao što su popusti, premije ili pokloni, ukoliko su dozvoljeni u državi članici gde je pružalac usluge institucionalizovan, moraju biti jasno prepoznatljive, a uslovi koje ponude moraju zadovoljiti moraju biti lako dostupni i izloženi na jasan i nedvosmislen način;
- (d) promotivna takmičenja ili igre, ukoliko su dozvoljene u državi članici gde je pružalac usluge institucionalizovan, moraju biti jasno prepoznatljive kao takve, a uslovi za učešće moraju biti lako dostupni i izloženi na jasan i nedvosmislen način.

Član 7.

Netraženo komercijalno oglašavanje

1. Pored ostalih zahteva propisanih pravom Zajednice, države članice koje dozvoljavaju netraženo komercijalno oglašavanje putem elektronske pošte treba da obezbede da takvo komercijalno oglašavanje pružalaca usluga ustanovljenih na njihovoj teritoriji bude jasno i nedvosmisleno prepoznatljivo kao takvo neposredno po prijemu.
2. Ne dovodeći u pitanje Uputstvo 97/7/EZ i Uputstvo 97/66/EZ, države članice su dužne da preduzmu mere kojima se osigurava da pružaoci usluga koji šalju netražene oglase u komercijalne svrhe elektronskom poštom redovno proveravaju i poštuju liste u koje se mogu upisati fizička lica koja ne žele da primaju takve komercijalne oglase.

Član 8.

Uređene profesije

1. Države članice treba da obezbede da upotreba komercijalnog oglašavanja koje je deo usluge ili predstavlja informatičku uslugu i koje vrši pripadnik uređene profesije bude dozvoljena pod uslovom da je u skladu sa profesionalnim pravilima koja se posebno odnose na nezavisnost, dostojanstvo i čast profesije, poslovnu tajnu i poštenje prema strankama i drugim pripadnicima profesije.
2. Ne dovodeći u pitanje autonomiju profesionalnih tela i asocijacija, države članice i Komisija treba da ohrabre profesionalna udruženja i tela da ustanove kodekse ponašanja na nivou Zajednice u cilju definisanja vrsta podataka koji se mogu dati u svrhu komercijalnog oglašavanja u skladu sa pravilima pomenutim u stavu 1.
3. Ukoliko oblikuje predloge inicijativa na nivou Zajednice, a što može biti neophodno da bi se obezbedilo propisno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta u vezi sa podacima iz stava 2, Komisija treba da uzme u obzir kodekse ponašanja usvojene na nivou Zajednice i blisko saraduje sa relevantnim profesionalnim udruženjima i telima.
4. Ovo uputstvo se primenjuje uporedo sa uputstvima Zajednice kojima se uređuje pristup uređenim profesijama i njihovo obavljanje.

Odeljak 3: Ugovori sklopljeni elektronskim putem

Član 9.

Tretman ugovora

1. Države članice će u svojim pravnim sistemima omogućiti sklapanje ugovora elektronskim putem. Države članice će se posebno postarati da pravni uslovi za zaključenje ugovora elektronskim putem ne predstavljaju prepreku za elektronsko ugovaranje, kao i da okolnost da je ugovor zaključen elektronskim putem ne lišava takav ugovor pravnih posledica i pravne valjanosti.
2. Države članice mogu da urede da se stav 1 ne primenjuje na sve ili pojedine ugovore koji

spadaju u neku od sledećih kategorija:

- (a) ugovore koji stvaraju ili prenose prava na nepokretnostima, osim prava zakupa;
- (b) ugovore koji po zakonu zahtevaju učešće sudova, javnih organa ili profesije koje vrše javna ovlašćenja;
- (c) ugovore o jemstvu ili sporednom obezbeđenju koje daje lice koje dela van svoje delatnosti, posla ili profesije;
- (d) ugovore koji su uređeni porodičnopravnim ili naslednopravnim propisima.

3. Države članice su dužne da napomenu Komisiji na koje kategorije iz stava 2 ne primenjuju stav 1. Države članice svake pete godine podnose izveštaj Komisiji o primeni stava 2 sa objašnjenjem razloga zašto smatraju da je neophodno da se stav 1 ne primenjuje na kategoriju iz stava 2(b).

Član 10.

Podaci koji se moraju učiniti dostupnim

1. Osim u slučaju kada strane koje nisu potrošači ugovore drugačije, pored drugih zahteva propisanih pravom Zajednice, države članice treba da obezbede da pružalac usluga učini dostupnim sledeće podatke na jasan, razumljiv i nedvosmislen način pre nego što korisnik pošalje porudžbenicu:

- (a) uputstvo o tehničkom postupku po kom se sklapa ugovor;
- (b) podatak o tome da li će pružalac usluga pohraniti ugovor i da li će se tom ugovoru moći pristupiti;
- (c) podatke o tehničkim sredstvima za uočavanje i ispravljanje unetih grešaka pre nego se pošalje porudžbenica;
- (d) podatak o jezicima na kojima se ugovor može sklopiti.

2. Osim u slučaju kada strane koje nisu potrošači ugovore drugačije, države članice treba da obezbede da pružalac usluga navede relevantni kodeks ponašanja koji ga obavezuje i podatak o tome kako se može elektronski pristupiti tom kodeksu.

3. Uslovi ugovora i opšti uslovi poslovanja se moraju učiniti dostupnim korisniku na način koji omogućava njihovo pohranjivanje i reprodukciju.

4. Stavovi 1 i 2 se ne primenjuju na ugovore koji su sklopljeni isključivo razmenom elektronske pošte ili ekvivalentnom individualnom komunikacijom.

Član 11.

Slanje porudžbenice

1. Države članice treba da obezbede da sledeći principi važe u slučaju da korisnik usluge pošalje svoju porudžbenicu tehnološkim sredstvima, osim ako strane koje nisu potrošači ugovore drugačije:

- da pružalac usluga mora da, bez nepotrebnog odlaganja, elektronskim sredstvima potvrdi prijem korisnikove porudžbenice,

- da se porudžbenica i potvrda njenog prijema smatraju primljenim kada je strana kojoj su namenjene u mogućnosti da im pristupi.

2. Države članice treba da obezbede da pružalac usluga učini korisniku usluga dostupnim odgovarajuća, efikasna i pristupačna tehnička sredstva koja omogućavaju uočavanje i ispravljanje grešaka pre slanja porudžbenice, osim ako strane koje nisu potrošači ugovore drugačije.

3. Stav 1 alineja 1, i stav 2 se ne primenjuju na ugovore koji su sklopljeni isključivo razmenom elektronske pošte ili ekvivalentnom individualnom komunikacijom.

Odeljak 4: Odgovornost posrednih pružalaca usluga

Član 12.

„Puki prenosilac“

1. Ukoliko je predmet informatičke usluge samo prenos kroz komunikacionu mrežu podataka koje šalje korisnik usluga ili puko omogućavanje pristupa komunikacionoj mreži, države članice treba da obezbede da se pružalac usluga ne smatra odgovornim za prenete podatke pod uslovom da:

(a) nije inicirao prenos;

(b) nije izabrao primaoca prenosa; i

(c) nije izabrao ili izmenio podatak koji je predmet prenosa.

2. Radnje prenosa i omogućavanja pristupa opisanog u stavu 1 uključuju i automatsko, posredno i usputno skladištenje prenetih podataka kada skladištenje služi za prenos kroz komunikacionu mrežu i pod uslovom da podatak nije uskladišten duže nego što je to neophodno za obavljanje prenosa.

3. Ovaj član ne utiče na mogućnost da sud ili organ uprave, u skladu sa pravnim sistemom države članice, zahteva od pružaoca usluga da prekine ili onemogući povredu prava.

Član 13.

„Keširanje“

1. Ukoliko se informatička usluga sastoji od prenosa kroz komunikacionu mrežu podataka koje šalje korisnik usluga, države članice treba da osiguraju da se pružalac usluga ne smatra odgovornim za automatsko, usputno i privremeno skladištenje tih podataka koje je obavljeno isključivo radi što efikasnijeg daljeg prenosa podataka drugim korisnicima usluga, a na njihov zahtev, pod uslovom da:

(a) pružalac usluga ne menja podatak;

(b) pružalac usluga postupa u skladu sa uslovima za pristup podacima;

(c) pružalac usluga postupa po pravilima za ažuriranje podataka koja su utvrđena na način široko prihvaćen i primenjen u sektoru tj. grani delatnosti;

(d) se pružalac usluga ne meša u zakonitu upotrebu tehnologije za prikupljanje informacija o upotrebi podataka, a koja je široko prihvaćena i primenjena u sektoru tj. grani delatnosti; i

(e) pružalac usluga ekspeditivno uklanja uskladištene podatke ili im onemogućava pristup po saznanju da je dotični podatak uklonjen iz mreže na izvoru prenosa ili mu je tamo pristup onemogućen, ili po saznanju da je sud ili organ uprave naredio takvo uklanjanje ili onemogućavanje pristupa.

2. Ovaj član ne utiče na mogućnost da sud ili organ uprave, u skladu sa pravom države članice, zahteva od pružaoca usluga da prekine ili onemogući povredu prava.

Član 14.

Hostovanje

1. Ukoliko se informatička usluga sastoji od skladištenja podataka koje je poslao korisnik usluge, države članice treba da obezbede da pružalac usluga ne bude odgovoran za podatke uskladištene po zahtevu korisnika usluga pod uslovom da:

(a) pružalac usluga nema stvarnog saznanja o nezakinitim aktivnostima ili podacima i, kada je reč o odštetnim zahtevima, nije upoznat sa činjenicama ili okolnostima koji nezakinitu aktivnost ili podatak čine očiglednim; ili

(b) pružalac usluga, po saznanju za nezakinitost, bez odlaganja ukloni ili onemogući pristup takvom podatku.

2. Stav 1 se ne primenjuje ako korisnik usluge deluje pod vlašću ili kontrolom pružaoca usluge.

3. Ovaj član ne utiče na mogućnost da sud ili organ uprave, u skladu sa pravom države članice, zahteva od pružaoca usluge da prekine ili spreči povredu prava, niti utiče na mogućnost da država članica uredi postupak uklanjanja ili sprečavanja pristupa takvim podacima.

Član 15.

Nepostojanje opšte obaveze nadzora

1. Države članice neće propisati opštu obavezu pružalaca usluga da, prilikom pružanja usluga iz članova 12, 13 i 14, nadziru podatke koje prenose ili pohranjuju, niti da tragaju za činjenicama ili okolnostima koje ukazuju na nezakinitu aktivnost.

2. Države članice mogu da propišu obavezu pružalaca informatičkih usluga da bez odlaganja obaveste nadležni organ o sumnji da korisnik njihovih usluga obavlja nezakinitu aktivnost ili objavljuje određene podatke; ili obavezu pružalaca informatičkih usluga da, na zahtev nadležnog organa, dostave tom organu podatke na osnovu kojih se mogu identifikovati korisnici usluga s kojima pružalac usluga ima sporazum o čuvanju podataka.

POGLAVLJE III
IMPLEMENTACIJA

Član 16.

Kodeksi ponašanja

1. Države članice i Komisija ohrabruju:

- (a) komercijalna, strukovna i udruženja ili organizacije potrošača da izrade kodekse ponašanja na nivou Zajednice da bi doprineli propisanom sprovođenju članova 5 do 15;
- (b) dobrovoljno slanje Komisiji nacрта kodeksa ponašanja, na nacionalnom ili nivou Zajednice;
- (c) dostupnost elektronskim sredstvima tih kodeksa ponašanja na jezicima Zajednice;
- (d) obaveštavanje država članica i Komisije od strane granskih, strukovnih i udruženja ili organizacija potrošača o njihovoj proceni primene kodeksa ponašanja i uticaja kodeksa na praksu, navike i običaje vezane za elektronsku trgovinu;
- (e) izradu kodeksa ponašanja u vezi sa zaštitom maloletnika i ljudskog dostojanstva.

2. Države članice i Komisija ohrabruju uključivanje udruženja ili organizacija potrošača u proces izrade i primene kodeksa ponašanja koji utiču na interese potrošača i izrađeni su u skladu sa stavom 1(a). U slučaju da je potrebno da se uzmu u obzir posebne potrebe slabovidih i slepih, konsultovaće se njihova udruženja.

Član 17.

Vansudsko rešavanje sporova

1. Države članice treba da obezbede da u slučaju nesuglasica između pružaoca informatičkih usluga i korisnika usluga nacionalno zakonodavstvo ne ograničava programe vansudskog rešavanja sporova koji postoje u nacionalnom pravu, uključujući vansudsko rešavanje sporova putem odgovarajućih elektronskih sredstava.

2. Države članice ohrabruju tela nadležna za vansudsko rešavanje sporova, naročito potrošačkih, da funkcionišu na način koji stranama u sporu garantuje određena procesna prava.

3. Države članice ohrabruju tela nadležna za vansudsko rešavanje sporova da obaveštavaju Komisiju o značajnim odlukama koje se odnose na informatičke usluge, i da prenose druge informacije o praksi, uzansama i običajima vezanim za elektronsku trgovinu.

Član 18.

Sudska zaštita

1. Države članice treba da obezbede da sudska zaštita predviđena nacionalnim propisima u vezi sa uslugama informatičkog društva omogućava brzo izricanje mera, uključujući privremene mere, namenjenih prekidu svih navodnih povreda prava i onemogućavanju daljeg ugrožavanja predmetnih interesa.

2. Aneks Uputstva 98/27/EZ se dopunjava i glasi:

"11. Uputstvo 2000/31/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 08.06.2000. o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutrašnjem tržištu, a posebno elektronske trgovine (Uputstvo o elektronskoj trgovini) (Službeni list broj L 178, od 17.07.2000, strana 1)."

Član 19.

Saradnja

1. Države članice propisuju odgovarajuća sredstva nadzora i istrage neophodna za delotvorno sprovođenje ovog uputstva, i obezbeđuju da pružaoci usluga stavljaju na uvid propisane podatke.
2. Države članice su dužne da saraduju sa ostalim državama članicama; u tom cilju države članice određuju jedan ili više centara za saradnju i obaveštavaju ostale države članice i Komisiju o načinu na koji se s njima može stupiti u kontakt.
3. Države članice će što je pre moguće i u skladu sa nacionalnim propisima pružiti podršku i obaveštenja koja traže ostale države članice ili Komisija, što se može učiniti i putem odgovarajućih elektronskih sredstava.
4. Države članice ustanovljavaju centre za saradnju koji će biti dostupni makar elektronski i od kojih korisnici i pružaoci usluga mogu da:
  - (a) dobiju opšte podatke o ugovornim pravima i obavezama, i o postupcima po prigovorima ili odštetnim zahtevima koji su predviđeni u slučaju spora, što podrazumeva i praktične aspekte pokretanja ovih postupaka;
  - (b) dobiju podatke o organima, udruženjima ili organizacijama od kojih mogu da dobiju dalje informacije ili praktičnu podršku.
5. Države članice ohrabruju saopštavanje Komisiji svakog značajnijeg upravnog ili sudskog akta donetog na njihovoj teritoriji u vezi sa sporovima povodom informatičkih usluga i praksom, uzansama i običajima vezanih za elektronsku trgovinu. Komisija obaveštava ostale države članice o tim odlukama.

Član 20.

Sankcije

Države članice treba da utvrde sankcije za povredu odredaba nacionalnih propisa donetih u skladu s ovim uputstvom i preduzmu sve mere koje su neophodne da bi se obezbedila primena tih propisa. Sankcije koje se propišu u te svrhe treba da budu delotvorne, primerene i da služe svrsi prevencije.

POGLAVLJE IV

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21.

Preispitivanje

1. Do 17.07.2003, a nakon toga svake druge godine, Komisija će podneti izveštaj Evropskom parlamentu, Savetu i Ekonomsko-socijalnom komitetu o primeni ovog uputstva kome će po potrebi biti priložen predlog za njegovo prilagođavanje pravnom, tehničkom i ekonomskom razvoju u oblasti informatičkih usluga, a naročito po pitanju sprečavanja kriminala, zaštite maloletnika, zaštite potrošača i propisnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta.

2. Prilikom ispitivanja potreba za prilagođavanjem Uputstva izveštaj će posebno da obradi predloge koji se tiču odgovornosti pružalaca usluge hiperlinkova i pretraživača, postupaka za prijavljivanje i odstranjivanje nezakonitih sadržaja i utvrđivanja odgovornosti po uklanjanju neodgovarajuće sadržine. Izveštaj će takođe analizirati potrebu za dodatnim uslovima za izuzeće od odgovornosti, predviđene u članovima 12 i 13, u svetlu tehničkog razvoja, kao i mogućnost za primenu načela unutrašnjeg tržišta na netražene komercijalne oglase poslate elektronskom poštom.

Član 22.

Transpozicija

1. Države članice su dužne da usvoje zakone i druge propise neophodne za sprovođenje ovog uputstva pre 17. januara 2002. One o tome odmah obaveštavaju Komisiju.

2. Kada države članice usvoje mere pomenute u stavu 1 moraju se pozvati na ovo uputstvo ili navesti vezu sa Uputstvom prilikom njihovog zvaničnog objavljivanja. Metode ovakvog upućivanja određuju same države članice.

Član 23.

Stupanje na snagu

Ovo uputstvo stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Evropskih zajednica.

Član 24.

Adresati

Ovo uputstvo je upućeno državama članicama.

ANEKS

ODSTUPANJE OD ČLANA 3

Kako je predviđeno članom 3(3), član 3(1) i (2) se ne primenjuje na:

- autorska prava i slična prava, prava pomenuta u Uputstvu 87/54/EEZ i Uputstvu 96/9/EZ, kao i prava industrijske svojine,
- emisije elektronskog novca od strane institucija u vezi s kojima su države članice primenile jedno od odstupanja predviđenih članom 8(1) Uputstva 2000/46/EZ,
- član 44(2) Uputstva 85/611/EEZ
- član 30 i Naslov IV Uputstva 92/49/EEZ, Naslov IV Uputstva 92/96/EEZ, članove 7 i 8 Uputstva 88/357/EEZ i član 4 Uputstva 90/619/EEZ,
- slobodu strana da izaberu pravo merodavno za ugovor,
- ugovorne obaveze iz potrošačkih ugovora,
- formalnu punovažnost ugovora koji stvaraju ili prenose prava na nepokretnostima ukoliko su takvi ugovori podvrgnuti obavezujućim formalnim zahtevima prava države članice u kojoj se nepokretnost nalazi,
- dopuštenost netraženog komercijalnog oglašavanja putem elektronske pošte.